

GREENPEACE

SAYI #177

**ZEHIRLİ
GEMİ TAM
YOL GERİ
GİDİYOR!**

İçindekiler

04

Zehirli gemi tam yol geri gidiyor!

Brezilya Donanması tarafından 2021’de hurdaya çıkarılan uçak gemisi Nae Sao Paulo’nun tonlarca zehirli asbest ve zehirli kimyasal yüküyle İzmir Aliağa’da bulunan gemi söküm tesislerine doğru yola çıkmasıyla başlayan ve zaferle sonuçlanan mücadelenin adımlarını sizin için bir araya getirdik.

Karbon salımı büyüyerek de düşer

Kasım 2022’de Mısır’da gerçekleştirilecek BM İklim Zirvesi öncesinde tüm dünyadaki enerji krizinden, özellikle emtia fiyatlarının artışı nedeniyle etkilenen Türkiye’ye sivil toplum kuruluşlarından (STK) önemli bir çağrı geldi.

08

10

Aynı gökyüzünün altında soluduğumuz hava bile farklı

Greenpeace’in BM Uluslararası Temiz Hava Günü (7 Eylül 2022) için yayınladığı rapor, evrensel bir sorun olmasına rağmen hava kirliliğiyle ilgili risklerin dünya nüfusunda eşit dağılmadığını, bazı grupların daha büyük risk altında olduğunu gösteriyor.

GREENPEACE BÜLTEN

Yerel Süreli Yayın

İmtiyaz Sahibi

Greenpeace Akdeniz
Basım ve Tanıtım
Hizmetleri Ltd. Şti. adına
Barış Bilgen

Genel Yayın Merkezi

Meşrutiyet Mah. Ebe Kızı Sok.
No: 16 / B28 Şişli / İstanbul
Tel: +90 212 292 76 19
Faks: +90 212 292 76 22

Genel Yayın Yönetmeni

Barış Bilgen

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Gökhan Çevik

Editör

Çiğdem Özkan

Baskı

Printworld Ambalaj Etiket
San. Tic. A.Ş.

Grafik Tasarım ve Uygulama

F₂O Reklam ve Tanıtım

Dağıtım

PTT

Kapak fotoğrafı

© Edson de Lima Lucas
/ Greenpeace

GREENPEACE

© Axel Kirchhof / Greenpeace

İklim gündeminden kısa kısa...

Greenpeace Akdeniz, her ay Türkiye ve Dünya’daki çevre ve iklim krizi konusunda yaşanan gelişmeleri bir araya getirip siz okuyucularına sunuyor. İşte Ağustos ayında yaşananlar...

Dünyanın havası en kirli şehirleri: İstanbul azot kirliliğinde 9’uncu sırada

Küresel Hava Durum (SoGA), dünyadaki 7 bin 239 şehrin 2010- 2019 yıllarına ait hava kirliliği verilerini paylaştı. Trabzon PM2.5 kirliliğinin en düşük olduğu şehir olurken İstanbul, azot kirliliğinde ilk 10’da yer aldı. www.yesilgazete.org

Aliağa Çevre Platformu asbestli gemi Sao Paulo’nun İzmir’e gelmemesi için nöbete başladı

Aliağa Çevre Platformu, zehirli gemi Nae Sao Paulo’nun söküm için Türkiye’ye getirilmesine karşı Demokrasi Meydanı’nda her akşam nöbet tutmaya başladı: ‘Aliağa dünyanın çöplüğü değil!’ www.yesilgazete.org

İklim krizi yaban arılarının kanatlarını değiştirdi: 21’inci yüzyılda zor zamanlar geçirecekler

Imperial College London ve Natural History Museum’dan bilim insanları Birleşik Krallık yaban (bom-bus) arısı popülasyonlarını analiz eden iki eşzamanlı makale yayınladı. Journal of Animal Ecology’de yayınlanan çalışmada bilim insanları, korunmuş yaban arısı örneklerinin ve yıllar boyunca iklim koşul-

larını incelediğinde daha sıcak ve yağışlı yıllarda arıların kanatlarının daha asimetrik olduğunu buldu. www.yesilgazete.org

BM, açık denizler anlaşmasını imzalamak için toplandı, bu kez anlaşma bekleniyor

Birleşmiş Milletler üye devletleri, dünyanın yarısını kaplayan açık denizleri korumaya yönelik uzlaşmaya varmak için yeniden müzakere masasında. 26 Ağustos’a kadar New York’ta sürececek bu son oturumdan bir yasal düzenleme anlaşması bekleniyor. www.yesilgazete.org

Afrika penguenlerinin nüfusu tehlikede

Soyu tükenme tehlikesiyle karşı karşıya olan Afrika penguenlerinin sayısı, 2016’dan beri yüzde 85 oranında azaldı.Yeni bir araştırma ise bir zamanlar dünyanın en büyük kuş üreme kolonisi olan Al-goa Körfezi’ndeki St. Croix adasındaki Afrika penguenlerinin sayısının gemi yakıt ikmalleri nedeniyle 2016’dan bu yana 8 bin 500 olan penguen sayısının yüzde 85 oranında düşerek 1200 olduğunu gösterdi. www.bianet.org

Zehirli gemi tam yol geri gidiyor!

Brezilya Donanması tarafından 2021’de hurdaya çıkarılan uçak gemisi Nae Sao Paulo’nun tonlarca zehirli asbest ve zehirli kimyasal yüküyle İzmir Aliağa’da bulunan gemi söküm tesislerine doğru yola çıkmasıyla başlayan ve zaferle sonuçlanan mücadelenin adımlarını sizin için bir araya getirdik.

1. 2000 yılına kadar Fransız donanmasında Foch ismi ile görev alan uçak gemisi, Brezilya tarafından satın alındı. Hizmet sürecinde yaşadığı sorunlar ve modernizasyon ihtiyaçlarının maliyet faturası kabarınca, 2017 yılında emekliye ayrıldı.

2. Eylül 2019’da uçak gemisinin gövdesinin satılması için ihaleye çıktı ve açık artırma için açılış bedeli 5.309.733,65 Brezilya Reali olarak belirlendi.

3 - Sivil toplum kuruluşları ihaleyi kazanacak şirkete/lere Brezilya Yüksek Mahkemesi’nin 2017 yılında asbest kullanımını yasakladığını hatırlattı.

4. Sivil toplum kuruluşları, gövdesinde zehirli maddeler

taşıyan geminin, bir başka topluluğun sağlıklı bir çevrede yaşama hakkını riske edecek bir yolculuğa çıkmaması için çevresel adalet çağrısında bulundu.

5. İhale süreci Mart 2021’de tamamlandı ve zehir gemisini 1.8 milyon dolar karşılığında tersanesi İzmir Aliağa’da bulunan Sök Denizciliğin satın aldığını öğrendik.

6. İhale süreci sırasında taraflar arasında tehlikeli atık envanterine dair hiçbir belge ya da bilgi bulunmuyordu.

7. Halk sağlığı, çevre ve işçi güvenliğini gözetecek koruma mekanizmalarının düzgün işletilmemesi; gemi gövdesinin sökülmesi ve geri dönüşümü sırasında oluşacak bir çevre ve sağlık felaketine davetiye çıkartıyordu.

Fotoğraflar: © Edson de Lima Lucas / Greenpeace

8. Haziran 2021’de Türkiye, Fransa, Brezilya ve Belçika merkezli sivil toplum kuruluşları, gemi sökümünün çevreye duyarlı bir şekilde yapılabilmesi ve São Paulo’daki tehlikeli atıkların uygun bir şekilde karakterize edilmesini sağlamak için

9. Brezilya’daki Çevre Bakanlığı, Fransa’daki Silahlı Kuvvetler Bakanlığı, Avrupa Komisyonu ve asıl muhatap olan Türkiye Cumhuriyeti Çevre, Şehircilik, ve İklim Değişikliği Bakanlığı’na çağrıda bulundu.

10. Aradan geçen yaklaşık 1 yıllık sürede başta Türkiye’deki bakanlık olmak üzere bütün ülkelerdeki ilgili makamlar sessizliğini korudu ve sivil toplumdan yükselen seslere kulaklarını tıkadı.

11. Haziran 2022’de sivil toplum kuruluşları bu süreçte başta Aliağa halkı olmak üzere sivil toplum kuruluşlarının şeffaflık ve katılımcılık prensipleri doğrultusunda bilgiye erişim haklarından mahrum bırakıldığını anlatan bir başka resmi mektup gönderdi.

12. Bu durum Barcelona Konvansiyonu’nun eki olan İzmir Protokolünün 12 maddesinde belirtilen halkın bilgilendirilmesi ve katılımının sağlanması hükümlerinin açık bir şekilde ihlal edilmesi anlamına geliyordu.

13. Temmuz 2022’de Bakan Murat Murat Kurum’a ihale sürecindeki eksikler, potansiyel tehlikeler ve halkın katılımı prensibinin ihlal edildiği bir başka resmi mektup ile tekrar hatırlatıldı. Bakanlıktan herhangi bir yanıt yine alınamadı.

14. Brezilya’daki ilgili makamlarla yapılan görüşmelerde, ithalat sürecine dair bütün resmi dökümanlar kamusal bir süreç olması nedeniyle sivil toplum kuruluşlarının erişimine açıldı.(kamusal bir süreç olması nedeniyle)

15. Böylece tehlikeli atık envanteri ve geri dönüşüm planını inceleme şansımız oldu.

16. 22 Temmuz 2022’de Brezilya’da Çevre ve Yenilene-

bilir Doğal Kaynaklar Enstitüsü’nde Çevre Kalitesi Departmanı Direktörü Carolina Mariani ile iletişim kuruldu.

17. Greig Green tarafından hazırlanan Tehlikeli Atık Envanteri ve erişilen Geri Dönüşüm Planı ciddi eksiklikler barındırıyordu.

18. Bu bilgiler doğrultusunda yasadışı tehlikeli atık ithalatı olasılığını güçlendiren bulgular Brezilya’daki makamlara iletili.

19. Temmuz ayı uluslararası lobi faaliyetleri açısından oldukça yoğun geçti.

20. Geminin tehlikeli atık envanterini hazırlayan Grieg Green firmasındaki proje yöneticisi Andreas Malm Justad ile yapılan görüşmelerde geminin sadece %12’sinin analiz edildiğini öğrendik.

21. Bazı bölümlere kilitli olduğu için ulaşılamazken, bazı bölümlerde havalandırma sistemi olmadığı için toksik bir atmosfer bulunuyordu ve araştırmacılar kendi sağlıklarını riske etmemek adına bu bölümlerden numune toplamamıştı.

22. Bu görüşmelerde Grieg Green hazırladıkları rapordaki kirletici maddelerin miktarının geminin bütününe temsil etmediğini itiraf etti.

23. Ağustos 2022’nin başında Fransa Cumhurbaşkanı Emanuel Macron’a yazılan mektup ile uçak gemisinin orijinal ev sahibi olan ülkenin uluslararası bir çevre skandalının önüne geçmek adına sorumluluk alması yönünde çağrıda bulunuldu.

24. 4 Ağustos 2022’de Alp Centre isimli römork ile çekilen Sao Paulo’nun Türkiye’ye yolculuğu başladı.

25. 4 Ağustos günü zehir gemisinin yola çıkmasının ardından, Aliağa’da yüzlerce insan ‘Aliağa Dünyanın Çöplüğü Değildir’ ‘Zehirli Gemi Tam Yol Geri!’ ve diğer gemi karşıtı mesajlarla büyük bir yürüyüş gerçekleştirdi.

26. Aynı gün, Sao Paulo/Foch enstitüsünün Brezilya’da açtığı davada uçak gemisinin yıllardır demirlediği limana geri dönmesine yönelik tedbir kararı çıktı. Ancak zehirli gemi yoluna devam etti.

27. 4 Ağustos günü İzmir’de hareketli saatler yaşanırken, Ankara’daki Brezilya Büyükelçiliği önünde DİSK ve CHP vekilleri basın açıklaması gerçekleştirdi.

28. Mahkeme kararından kaçan konvoya yönelik karasularından geçecek olan transit ülkelere uluslararası hukuk kurallarına aykırı olarak gerçekleşen ithalatı durdurmalarına yönelik çağrılar başladı.

29. İzmirde ise miting ile sona eren yürüşün ardından Gündoğdu meydanında Moğollar ile buluşan İzmirli, gemiyi istemediklerini bir kez daha dile getirdi.

30. 8 Ağustos günü Basel Konvansiyonu’nun İspanya’daki yetkili makamında görev alan Elena Bronchalo Gonzalez’e yasadışı atık ithalatı konusunda bilgi verildi.

31. 9 Ağustos günü Birleşik Krallık’ta Basel Konvansiyonu yetkilisi Christopher King ile görüşme yapıldı. Bunu aynı gün Fas’taki yetkili makama gönderilen mektup takip etti.

32. Transit ülkelerden ilk geri dönüş Birleşik Krallık tarafından geldi ve konuyu incelemeye aldıklarına dair bilgi paylaşıldı.

33. 9 Ağustos günü Zehirli gemi Nae Sao Paulo’ya ait tehlikeli madde envanter raporunun güvenilir olmadığını haftalardır dile getiren çevre ve işçi hakları gruplarının yarattığı farkındalık sonucu Türkiye Brezilya’dan yeni bir analiz talep etti.

34. Türkiye adına olumlu bir gelişme gibi görünse de,

Brezilya yetkili makamları yeni analizin Brezilya’da yapılmasını reddetti.

35. 12 Ağustos günü Brezilya’daki Çevre Kalitesi Direktörü Carolina Mariani ile tekrar iletişim kuruldu.

36. Kendisine Sao Paulo gemisinin ikizi Clemenceau için hazırlanan tehlikeli atık envanteri raporu ile Sao Paulo’nun raporunun karşılaştırılması ve Brezilya mahkemesi tarafından verilen tedbir kararı hatırlatıldı.

37. Basel Konvansiyonu doğrultusunda transit ülke süreçlerinin işletilmediği ve uluslararası hukukun ihlal edildiği görüşleri ile uçak gemisinin yolculuğunun sonlandırılması talebi tekrarlandı.

38. 14 Ağustos günü Carolina Mariani Basel konvansiyonu doğrultusunda Sao Paulo’nun Türkiye’ye ihracatının yasal olduğunu belirtti ve talebimizdeki itiraz noktalarını kabul etmedi.

39. Brezilya mahkemesi tarafından verilen kararın temyiz yolu açık olduğu için sorumluluk almaktan kaçındı.

40. 16 Ağustos günü Brezilya’daki yetkili makamlarla yapılan müzakereler devam etti. Tedbir kararı çıkan davada Çevre ve Yenilenebilir Doğal Kaynaklar Enstitüsü doğrudan bir taraf olmadığı için Sao Paulo’nun ihracatı konusunda verdikleri izinde geri adım atmadı. Bunun üzerine, sivil toplum kuruluşları 16 Ağustos günü potansiyel bir yasadışı atık ithalatı vakası hakkında INTERPOL’e suç duyurusunda bulundu.

41. 16 Ağustos günü Aliğa Çevre Platformu zehirli gemiye karşı başlattığı nöbet ile sona erdi.

42. 22 ağustos İzmir Dikili’de 85 kişi kaymakamlık önünde itiraz dilekçelerini verdi ve basın açıklaması yaptı.

43. 24 Ağustos günü İzmir Büyükşehir Belediyesi, TM-MOB, KESK, DİSK, İzmir Tabip Odası, İzmir Barosu, sivil toplum örgütleri ve vatandaşlar, söküm izni veren Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı’nı protesto etti.

44. Siyasi parti temsilcileri, işçiler, sendika ve oda başkanları İzmir Bölge Adliye Mahkemesi önünde kadar sloganlar atarak yürüdü ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı’nın söküm izninin iptal edilmesi için İzmir 5. İdare Mahkemesi’nde dava açıldı.

45. 26 Ağustos’ta, Çevre Bakanı Murat Kurum, asbestli gemi Sao Paulo’nun sökülme üzere İzmir-Aliğa’ya gelmesine, ikinci denetimin talep edilmesine rağmen yapılmaması gerekçesiyle izin vermeyeceklerini söyledi.

46. Brezilya yetkili kuruluşu IBAMA (Brezilya Çevre ve Yenilenebilir Doğal Kaynaklar Enstitüsü), Sao Paulo’nun Brezilya’ya ivedilikle geri dönmesi için ihracatçı firma Oceans Prime Offshore Agenciamiento Maritimo Ltda’ya yazılı bir uyarı gönderdi. Ancak, Aliğa’ya doğru ilerlemeye devam eden geminin rotasında herhangi bir değişiklik görülmedi.

47. 1 Eylül’de Cebelitarık yönetimi zehir gemisinin İngiliz-Cebelitarık karasularına (BGTW) girmesine izin verilmeyeceğini açıkladı.

48. 2 Eylül’de tüm itirazlara ve alınan idari kararlara rağmen Kazablanca kıyılarında seyreden gemi, zehirli yolculuğuna devam ediyor ve rotası hala Aliğa/İzmir. Bunun üzerine Greenpeace bir kez daha telefon ve mail ile Fas’daki Basel Konvansiyonu yetkilileri Mohammed Barraoui ve Hssain Adad telefon ve mail ile ulaşmaya çalıştı, ancak, yetkililer cevap vermedi.

49. 2 Eylül günü Greenpeace Hollanda’daki yetkililere

kaleme aldığı mektup ile çağrıda bulundu. Altyapı ve Su Yönetimi Bakanı Mike Harbers ve Çevre Bakanı Vivianne Heijnen’e yasadışı kimyasal atık trafiğine dair bulguları paylaştı ve Hollanda bandıralı römorka müdahale etmesini talep etti.

50. 2 Eylül’de Greenpeace Hollanda bandıralı römorku işleten ALP MARITIME SERVICES BV şirketine yasadışı kimyasal atık taşınımına iştirak etmemeleri çağrısında bulunarak, römork kaptanı ile iletişim kurarak yasal prosedürü takip etmelerini talep etti.

51. 3 Eylül’de Greenpeace, Nae Sao Paulo’nun Brezilya’da ihracat prosedürlerinden sorumlu Oceans Prime Offshore Agenciamiento Maritimo Ltda şirketi Direktörü Bernardo Ponce De Leon Rodrigues’e Brezilyalı yetkililerin geri dönüş bildirimini hatırlatarak, dönüş planlarını açıklamasını talep etti

52. Bu çağrıdan yaklaşık 7 saat sonra, Nae Sao Paulo’yu çeken Alp Centre isimli römork ilk önce halen rotasında hedef liman olarak gözüken Aliğa konumunu kaldırdı.Sıra ya da yönlendirme beklediğini gösteren ‘waiting on orders’ ibaresi ile hareket biçimini tanımladı. Ancak buna rağmen, Cebelitarık Boğazı geçişi için takip ettiği rotada ilerlemeye devam etti. 4 Eylül günü Türkiye saati ile 20.51 sularında ise ilk kez bir geri dönüş manevrası yaptığını gördük.

53. Halk direnişi kazandı! 26 Ağustos günü Çevre,Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından yapılan izin iptali kararına rağmen Aliğa’ya doğru ilerleyişini sürdüren Nae Sao Paulo günlerdir devam eden lobi ve ikna çabalarına cevap bulamayarak Rio De Jenairo’ya doğru tam yol geri gidiyor. Birlikte ve direnerek kazanmak ne güzel!

KARBON SALIMI BÜYÜYEREK DE DÜŞER

Kasım 2022’de Mısır’da gerçekleştirilecek BM İklim Zirvesi öncesinde tüm dünyadaki enerji krizinden, özellikle emtia fiyatlarının artışı nedeniyle etkilenen Türkiye’ye sivil toplum kuruluşlarından (STK) önemli bir çağrı geldi. Doğal Hayatı Koruma Vakfı (WWF - Türkiye), Ekosfer Derneği, Greenpeace Akdeniz, İklim Değişikliği Politika ve Araştırma Derneği (İDPAD), İklim İçin 350 Derneği, Sağlık ve Çevre Birliği HEAL, Sürdürülebilir Ekonomi ve Finans Araştırmaları Derneği (SEFİA), TEMA Vakfı, Yeşil Düşünce Derneği, YUVA, Kömürün Ötesinde Avrupa (Europe Beyond Coal) ile Avrupa İklim Eylem Ağı (CAN Europe), düzenledikleri basın toplantısında Türkiye’ye 2030’da en az yüzde 35 mutlak emisyon azaltımı çağrısında bulundu.

Rusya-Ukrayna savaşı nedeniyle enerji arz sıkıntısı içindeki Avrupa Birliği’nin (AB) bir süre daha kömür ve fosil yakıtlarla kışı geçirme niyetini beyan etmesinin ardından, iklim savunucuları AB’nin iklim krizi mücadelesinde rotadan çıkmaması gerektiğini dile getirmeye başladı. Uzmanlar, savaşın ve yüksek enerji fiyatlarıyla yaşanan arz krizinin, bir kez daha fosil yakıtlardan çıkmanın gerekliliğini de kanıtlamış olduğunu vurguluyor. İklim savunucuları da fosil yakıtlara bir dönüş olmadığını, AB’nin uzun dönemde net sıfır hedefinde ilerlediğini vurguluyor.

Paris İklim Anlaşması’nı onaylayarak, 2053’e kadar net sıfır hedefi koyan Türkiye’nin ise emisyon azaltım hedeflerini içeren güncel ulusal katkı beyanını BM’ye sunması bekleniyor.

Kasım 2022’de Mısır’da gerçekleştirilecek BM İklim Zirvesi öncesinde tüm dünyadaki enerji krizinden, özellikle emtia fiyatlarının artışı nedeniyle etkilenen Türkiye’ye sivil toplum kuruluşlarından (STK) önemli bir çağrı geldi. Doğal Hayatı Koruma Vakfı (WWF - Türkiye), Ekosfer Derneği, Greenpeace Akdeniz, İklim Değişikliği Politika ve Araştırma Derneği (İDPAD), İklim İçin 350 Derneği, Sağlık ve Çevre Birliği HEAL, Sürdürülebilir Ekonomi ve Finans Araştırmaları Derneği (SEFİA), TEMA Vakfı, Yeşil Düşünce Derneği, YUVA, Kömürün Ötesinde Avrupa (Europe Beyond Coal) ile Avrupa İklim Eylem Ağı (CAN Europe), düzenledikleri basın toplantısında Türkiye’ye 2030’da en az yüzde 35 mutlak emisyon azaltımı çağrısında bulundu. STK’lar ancak böyle bir hedefle, ülke-

mizin 2053 net sıfır hedefine ulaşabileceğini açıkladı. STK’lar bu hedefin, Türkiye’nin ekonomik büyümesinden ödün vermeden yapabileceğini de vurguladı.

Söz konusu hedef, Türkiye’nin 2020’deki 523.9 milyon ton karbondioksit eşdeğeri seviyesindeki emisyonlarını, 2030’da 340 milyon ton karbondioksit eş değerine indirmesi anlamına geliyor.

‘Büyümeden ödün yok’

ODTÜ Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ebru Voyvoda, Türkiye’nin 2053 net sıfır emisyon hedefine yönelik politika önerilerinin ülke ve küresel ekonomi göz önünde bulundurularak yapılması gerektiğini belirterek, “Türkiye’nin sera gazı emisyon salımında tarihi sorumluluğunu en az düzeyde, kişi başı tüketim bazlı bir yaklaşımla, Türkiye’nin avantajına ve büyümeden ödün vermeden” bu hedefi belirlediklerini söyledi. Bu hedefe ulaşmak için 2030’a kadar Türkiye’nin kömürden çıkması gerektiğini vurgulayan SEFİA Direktörü Bengisu Özenç, yüzde 75 oranında elektrik arzının yenilenebilir enerji karşılanmasının mümkün olduğunu söyledi. Dünyada ‘yeni büyüme patikası’nın yeşil dönüşüm üzerinden tanımlandığına dikkat çeken Özenç, düşük karbonlu ekonomiye geçişin yüksek teknolojili, yüksek katma değerli bir ekonomiye ve büyümeye geçişi sağlayabileceğini vurguladı. Enerji bağımsızlığının önemli olduğunu belirten Özenç, “Yüksek enflasyon dönemindeyiz, artan enerji maliyetleri sorun. Enerji krizi, bir fosil yakıt krizi” dedi.

Fotoğraflar: © Caner Özkan / Greenpeace

Aynı gökyüzünün altında soluduğumuz hava bile farklı

Greenpeace'in BM Uluslararası Temiz Hava Günü (7 Eylül 2022) için yayınladığı rapor, evrensel bir sorun olmasına rağmen hava kirliliğiyle ilgili risklerin dünya nüfusunda eşit dağılmadığını, bazı grupların daha büyük risk altında olduğunu gösteriyor.

Greenpeace "Tek Gökyüzünün Altında Farklı Hava: Hava Eşitsizliği" isimli raporda yedi ülkede nüfusun temiz havaya erişimi ve kırılgan grupların hava kirliliğine maruz kalmalarına dair değerlendirmelere yer verdi.

Türkiye'de temiz hava hakkı mücadelesi uzun yıllardır, sessiz katil partikül madde 2.5 için evrensel standartlarla uyumlu bir limit değer belirlenmesini talep ediyor. Bu talebe Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın en somut cevabı 2021 yılında yayınlanan taslak hava kalitesi yönetmeliği oldu. Her ne kadar taslakta belirlenen limit bugünün ihtiyaçlarına cevap vermemiş olsa da kanserojen kirleticisi PM 2.5 ile mücadele için önemli bir başlangıç olacaktı. Ancak aradan geçen bir yıla rağmen ne sivil toplumun taleplerine yönelik taslak üzerinde bir iyileştirme yapıldı ne de mevcut hali ile bu yönetmelik yürürlüğe sokuldu.

Bugün bizi gezegenin en tehlikeli kirleticisi karşısında koruyacak politikaları geliştirmek adına referans alaca-

ğımız bir limit değer hala yok. Rapordan Türkiye'ye dair öne çıkan bazı çarpıcı veriler şöyle:

• **Nüfusun % 100'ü limitin aşıldığı bölgelerde yaşıyor.**

DSÖ geçtiğimiz yıl kirleticilerle mücadelede kemerleri sıkı ve PM 2.5 için minimum sağlık etkisi yaratacak limit değeri yıllık olarak 5 mikrogram olarak belirledi. Ancak, Türkiye'de nüfusun tamamı bu limitin yıllık olarak aşıldığı bölgelerde yaşıyor.

• **Nüfusun % 67'si 25 mikrogramın üstünde PM 2.5 kirleticisine maruz kalıyor.**

Avrupa Birliği'nde 2020 yılına kadar sessiz katil ile mücadele etmek için belirlenen limit 25 mikrogramdı. Bu limit, 2013 yılında PM 2.5'la ilgili yeni gelişmeler ışığında 20 mikrograma çekilmesi planlandı. Özellikle DSÖ çatısı altında araştırmalarını yürüten Uluslararası Kanser Araştırmaları Ajansı'nın bu kirleticiyi yüksek düzeyde kanserojen madde olarak sınıflandırması limit değerdeki

değişikliğin temel nedeni oldu. Bugün, Türkiye'deki nüfusun % 67'si PM 2.5 kirleticisine yıllık olarak ortalama 25 mikrogramın üstünde bir yoğunlukta maruz kalıyor. En düşük PM 2.5 kirliliği ortalamasına sahip olan şehirlerde bile insanlar DSÖ limitlerinin üstünde bir kirlilikle yaşamak zorunda kalıyor.

• **Riskli gruplar hava kirliliğine %100 savunmasız**

Araştırmalar hava kirliliği karşısında yaşlılar, çocuklar, hamile kadınlar ve sağlık sorunu olan bireylerin riskli gruplar olduğunu gösteriyor. Hava kirliliğinin erken doğum, bebek ölümleri, nörogelişimsel sorunlar, alt solunum yolu enfeksiyonları, akciğer fonksiyonu, astım ve çocukluk çağı kanserleriyle ilişkilendiren güçlü kanıtlar sunuyor. Doğum öncesi ve erken yaşta hava kirliliğine maruz kalan çocukların yetişkinliklerinde de sağlık sorunlarıyla karşılaşmaları daha yüksek bir olasılık olarak görülüyor.

Türkiye'de yaşlı nüfusun tamamı 5 mikrogramın üzerinde yıllık ortalama PM 2.5 kirliliğine maruz kalıyor. % 66'sı ise söz konusu kanserojen maddeyi DSÖ'nün belirlediği yıllık miktarın 5 katından fazla soluyor

Çocukların tamamı DSÖ limitinin belirlediği limit değer

üstünde bir kirlilikle karşı karşıya. % 70'i ise DSÖ'nün belirlediği limitin 5 kat üstündeki kirliliğe maruz kalıyor. Bu oran genel nüfusta olduğundan daha yüksek.

Hamilelerde yıllık ortalama PM 2.5 kirleticisine 5 mikrogramın üzerine maruz kalma oranı % 10 olarak tahmin ediliyor. Söz konusu maddeye 25 mikrogramın üzerinde maruz kalan hamilelerin oranı ise % 64.

Greenpeace Akdeniz İklim ve Enerji Proje Sorumlusu Gökhan Ersoy evrensel standartlarla uyumlu bir limit değer belirlenmesinin önemine dikkat çekerek "Bugün hala gezegenin en tehlikeli kirleticisi ile mücadele edecek bir limit değerimiz yok. Eğer PM 2.5 kirliliğini DSÖ'nün tavsiye ettiği limit değer ile sınırlayabilseydik, uzun dönemde yaklaşık 56 milyon insanımızın ortalama yaşam süresini 4 yıla kadar yükseltebilir ve erken ölümlerin önüne geçebilirdik. Ortak hayalimiz mavi bir gökyüzü ancak bazılarımız kirliliğin endüstrilerin gölgesinde yaşamaya mahkum ediliyor ve bu hayalden diğerlerine göre daha uzak kalıyor. Bunun önüne geçmenin en hızlı yolu hava kirliliğinin yoğun olduğu ilçelerde koruma bölgesi ilan etmek. Koruma bölgesi enstrümanını kullanabilmek için ise bir limit değere ihtiyacımız var" diye konuştu.

Aylık birden fazla dergi alıp, bunları okullara ulaştırarak gençleri Greenpeace ile tanıştırmaya ne dersiniz?

Merhaba,

Bildiėiniz zere Greenpeace Akdeniz Dergi, yalnızca evre hakkında ve ana akım medyada yer alamayan gelişmeler üzerine yayın yapmaktadır. Bu haberlerin ve bilgilerin daha erişilebilir ve yaygın olması için dergilerimizi mümkün olduğunca fazla kişiyle paylaşmak istiyoruz.

Dilerseniz 1 adetten fazla dergi hak edişlerinizi sizin adınıza bizlerle iletişime geçen, okumaya ve gelişmeye hevesli öğrencilere iletiyoruz. Fazla sayıdaki dergilerinizi kendi çevrenize iletmek isterseniz, "BANA" yazıp 2322'ye mesaj atabilirsiniz.

GREENPEACE

Kampanya katılım SMS bedeli Türk Telekom, Türkcell ve Vodafone için SMS başına KDV ve OIV dahil 0,65 TL'dir. Operatörler kısa mesaj birim fiyatlarında meydana gelecek değişiklikleri aboneye yansıtma hakkını saklı tutar.